

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний

(назва інституту / факультету)

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

М.Д. Заячук

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Географічне країнознавство»
(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма **Географія**

(назва програми)

Спеціальність **106 Географія**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **10 Природничі науки**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший бакалаврський**

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2025 рік

Робоча програма «Географічне країнознавство» складена відповідно та освітньо-професійної програми «Географія» затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол №12 від 21 грудня 2020 року).

Розробники: Добинда Ірина Петрівна, к. геогр. н., асистент

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Добинда Ірина Петрівна, к. геогр. н., асистент

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
протокол № 1 від “26” серпня 2025 року

Завідувач кафедри Рідуш **Богдан РІДУШ**

(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою інституту / факультету
протокол № 1 від “28” серпня 2025 року

Голова методичної ради інституту / факультету

(підпис)

Наталія АНДРУСЯК

(прізвище та ініціали)

Мета навчальної дисципліни: Мета навчальної дисципліни «Географічне країнознавство» полягає у формуванні у студентів-географів системного розуміння просторової диференціації природних, соціально-економічних та культурних особливостей країн світу, їхньої взаємодії в глобальних та регіональних процесах. Дисципліна спрямована на розвиток знань про різноманітність країн та регіонів, їхній економічний потенціал, природні ресурси, демографічні характеристики, культурну спадщину та політичну систему, а також на формування умінь аналізувати й оцінювати місце країн у світовій економіці та політиці. Вивчення цієї дисципліни дозволить їм сформулювати знання, для виявлення характерних особливостей кожної країни та проводити географо-країнознавчу характеристику країн, як фізико-географічну так і соціально-економічну. *Завдання* вивчити теоретичні основи країнознавства, політичну карту світу, субрегіони і країни світу.

Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни «Географічного країнознавства» у студентів повинні бути сформовані такі компетентності (згідно ОПП):

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- ФК2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства;
- ФК6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання;
- ФК8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати;
- ФК9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності;
- ФК11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах.

Програмні результати навчання на основі освітньої програми "Географія":

- *Результат ПРН01.* Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук;
- *Результат ПРН02.* Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ;
- *Результат ПРН03.* Пояснювати особливості організації географічного простору;
- *Результат ПРН04.* Аналізувати географічний потенціал території;

- *Результат ПРН05.* Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.
- *Результат ПРН09.* Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах
- *Результат ПРН011.* Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.
- *Результат ПРН16.* Встановлювати закономірності розміщення, руху, структури, територіальної організації населення та господарства, просторових процесів та форм організації життя людей на глобальному, регіональному та національному рівнях;
- *Результат ПРН17.* Оцінювати роль і місце України у сучасному світі, аналізувати і пояснювати особливості просторової організації природи, населення і господарства України;
- *Результат ПРН18.* Синтезувати та застосовувати знання теоретичних основ географічних наук для моніторингу і оцінки природних умов, розвитку економіки, населення та соціальної сфери країн та, України зокрема;
- *Результат ПРН19.* Інтерпретувати географічні процеси та явища для подальшого прогнозування особливостей співпраці країн на глобальному та регіональному рівнях та сталого розвитку.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	5	150	30	30	-	-	90	-	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ «КРАЇНОЗНАВСТВА»						
Тема 1. Місце географічного країнознавства в системі наук. Країнознавство як наука	4	2	2			4

Тема 2. Об'єкт, предмет і зміст географічного країнознавства	6	2	2			4
Тема 3. Територія як основна категорія в країнознавстві	8	2	2			4
Тема 4. Історія розвитку географічного країнознавства		2	2			4
Тема 5. Політична карта світу: основні поняття і об'єкти		2	2			4
Разом за ЗМ1	40	10	10			20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Субрегіони і країни Європи і Азії						
Тема 1. Загальна характеристика Західної Європи	7	2	1			10
Тема 2. Загальна характеристика Центральної і Східної Європи	7	2	2			9
Тема 3. Загальна характеристика Південно-Західної Азії	7	2	1			8
Тема 4. Загальна характеристика Південної Азії	9	2	2			8
Тема 5. Загальна характеристика Південно-Східної Азії	2	2	2			7
Тема 6. Загальна характеристика Східної Азії	4	2	2			6
Разом за ЗМ 2	70	12	10			48
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Субрегіони і країни Америки, Африки, Австралії та Океанії						
Тема 1. Загальна характеристика Північної Америки	4	2	2			6
Тема 2. Загальна характеристика Латинської Америки	6	2	2			6
Тема 3. Загальна характеристика Африки	6	2	3			5
Тема 4. Загальна характеристика Австралії та Океанії	6	2	3			5
Разом за змістовим модулем 3	40	8	10			22
Усього годин	150	30	30			90

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми
1.	Місце географічного країнознавства в системі наук. Країнознавство як наука (Поняття та сутність географічного країнознавства; Країнознавство у системі наук; Сучасні тенденції розвитку країнознавства; Роль і практичне значення країнознавства)

2.	Об'єкт, предмет і зміст географічного країнознавства (<i>Об'єкт географічного країнознавства; Предмет географічного країнознавства; Структура сучасного країнознавства; Методологічні засади країнознавства</i>)
3.	Територія як основна категорія в країнознавстві (<i>Територія як просторовий базис держави; Характеристики та просторові відмінності території; Функції території в країнознавстві; Класифікація територій у країнознавстві; Сучасні проблеми, пов'язані з територією</i>)
4.	Історія розвитку географічного країнознавства (<i>Перші витоки країнознавчих знань (античність та середньовіччя); Епоха Великих географічних відкриттів (XV–XVII ст.); XVIII–XIX ст.: становлення країнознавства як науки; Країнознавство у XX ст.; Сучасний етап розвитку країнознавства (кінець XX – поч. XXI ст.)</i>)
5.	Політична карта світу: основні поняття і об'єкти (<i>Поняття політичної карти світу; Історичні етапи формування політичної карти світу; Основні поняття політичної карти світу; Об'єкти політичної карти світу; Територіально-політичні проблеми сучасності</i>)
6.	Загальна характеристика Західної Європи (<i>Загальні дані. Природно-географічні умови; Історико-політичний розвиток; Населення та культура; Господарство регіону; Західна Європа в системі міжнародних відносин</i>)
7.	Загальна характеристика Центральної і Східної Європи (<i>Загальні дані. Природно-географічні умови; Історико-політичний розвиток; Населення та культура; Господарство регіону; Центральна і Східна Європа в системі міжнародних відносин</i>)
8.	Загальна характеристика Південно-Західної Азії (<i>Загальні дані. Природно-географічні умови; Населення та господарство; Геополітика та міжнародні відносини</i>)
9.	Загальна характеристика Південної Азії (<i>Загальні дані. Природно-географічні умови; Історико-культурний розвиток; Населення та господарство; Геополітика та міжнародні відносини</i>)
10.	Загальна характеристика Південно-Східної Азії (<i>Загальні дані. Природно-географічні умови; Історико-культурний розвиток; Населення та господарство; Геополітика та міжнародні відносини</i>)
11.	Загальна характеристика Східної Азії (<i>Загальні дані. Природно-географічні умови; Історико-культурний розвиток; Населення та господарство; Геополітика та міжнародні відносини</i>)
12.	Загальна характеристика Північної Америки (<i>Загальні дані. Природно-географічні умови; Історико-культурний розвиток; Населення та господарство; Геополітика та міжнародні відносини</i>)
13.	Загальна характеристика Латинської Америки (<i>Загальні дані. Природно-географічні умови; Історико-культурний розвиток; Населення та господарство; Геополітика та міжнародні відносини</i>)
14.	Загальна характеристика Африки (<i>Загальні дані. Природно-географічні умови; Історико-культурний розвиток; Населення та господарство; Геополітика та міжнародні відносини</i>)
15.	Загальна характеристика Австралії та Океанії (<i>Загальні дані. Природно-географічні умови; Історико-культурний розвиток; Населення та господарство; Геополітика та міжнародні відносини</i>)

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми
---	------------

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи «Країнознавства»	
1.	Етапи формування політичної карти. Типологія держав світу. Географічне положення та його категорії 1. Виділіть основні історичні етапи формування політичної карти світу. Для кожного етапу зазначте: • хронологічні межі; • ключові події та процеси (колоніалізм, деколонізація, розпад імперій тощо); • характерні риси політичної карти відповідного періоду. Наведіть приклади держав або регіонів, що зазнали істотних територіально-політичних змін на кожному етапі. 2. Ознайомтесь з основними підходами до типології держав у політичній географії. Згрупуйте держави світу за такими критеріями: • форма державного устрою; • форма правління; • рівень соціально-економічного розвитку; • розміри території та чисельність населення. Наведіть приклади держав для кожного типу та обґрунтуйте їх віднесення до відповідної групи. 3. Дайте визначення поняття географічне положення держави. Розкрийте зміст основних категорій географічного положення: • фізико-географічне; • економіко-географічне; • політико-географічне; • транспортно-географічне; • геополітичне. Оберіть одну державу (за вибором) і охарактеризуйте її географічне положення за наведеними категоріями.
2.	Аналіз природно-географічних умов регіону 1. Географічне положення регіону (Визначте географічне положення регіону (широтне, довготне, положення відносно морів, океанів, сусідніх регіонів). Охарактеризуйте фізико-географічне та економіко-географічне положення регіону. Зробіть висновок щодо ролі географічного положення у формуванні природних умов регіону). 2. Рельєф і геоморфологічні особливості (Визначте тип рельєфу та основні орографічні елементи регіону. Проаналізуйте абсолютні та відносні висоти, ступінь розчленованості поверхні. Охарактеризуйте провідні рельєфоутворюючі процеси та їхній вплив на освоєння території). 3. Кліматичні умови (Визначте тип клімату та його основні показники (температурний режим, опади, вітровий режим). Охарактеризуйте сезонні особливості клімату. Проаналізуйте кліматичні ризики та їхній вплив на господарську діяльність). 4. Внутрішні води (Охарактеризуйте річкову мережу, озера, водосховища та підземні води. Проаналізуйте водний режим та забезпеченість регіону водними ресурсами. Оцініть роль внутрішніх вод у формуванні природних комплексів і господарстві). 5. Ґрунти, рослинність і тваринний світ (Визначте основні типи ґрунтів та їхнє поширення. Охарактеризуйте рослинний покрив і зоогеографічні особливості регіону. Визначте ступінь природної збереженості екосистем).
Змістовний модуль 2. Субрегіони і країни Європи і Азії	
3.	Демографічна характеристика регіону (на вибір з модуля) Завдання 1. Чисельність і динаміка населення (Визначте чисельність населення регіону на

	сучасний період. Проаналізуйте динаміку чисельності населення за обраний часовий інтервал. Визначте основні чинники зростання або скорочення населення). Завдання 2. Природний рух населення (Проаналізуйте показники народжуваності та смертності. Визначте тип відтворення населення. Оцініть вплив природного руху на демографічну ситуацію регіону). Завдання 3. Міграційні процеси (Охарактеризуйте внутрішні та зовнішні міграції населення. Визначте основні напрямки та причини міграцій. Проаналізуйте міграційне сальдо регіону). Завдання 4. Статеві-вікова структура населення (Побудуйте статеві-вікову піраміду населення регіону. Проаналізуйте співвідношення чоловіків і жінок. Оцініть рівень демографічного старіння населення). Завдання 5. Рівень та характер розселення (Визначте густоту населення та її просторові відмінності. Охарактеризуйте рівень урбанізації регіону. Проаналізуйте особливості міського і сільського розселення). Завдання 6. Соціально-демографічні показники (Проаналізуйте рівень зайнятості та демографічне навантаження. Визначте показники шлюбності та розлучуваності (за наявності даних). Оцініть соціальні наслідки демографічних процесів).
4.	Аналіз природно-географічних, економіки та господарства країни (на вибір з модуля) Завдання 1. Загальна характеристика та географічне положення (Визначте географічне положення країни (материк, регіон, вихід до морів і океанів, сусідні держави). Охарактеризуйте політико-географічне та економіко-географічне положення країни. Зробіть висновок щодо впливу географічного положення на розвиток економіки). Завдання 2. Природно-географічні умови та ресурси (Проаналізуйте рельєф, клімат, внутрішні води, ґрунти, рослинність і тваринний світ. Визначте забезпеченість країни основними видами природних ресурсів (мінеральні, водні, земельні, біологічні). Оцініть роль природних умов і ресурсів у формуванні спеціалізації господарства). Завдання 3. Населення і трудові ресурси (Проаналізуйте чисельність, динаміку та розміщення населення. Охарактеризуйте рівень урбанізації та структуру трудових ресурсів. Визначте вплив демографічних чинників на розвиток господарства). Завдання 4. Галузева структура господарства (Охарактеризуйте провідні галузі промисловості. Проаналізуйте розвиток сільського господарства та його спеціалізацію. Оцініть роль сфери послуг і транспорту в економіці країни). Завдання 5. Територіальна організація господарства (Визначте основні економічні райони та промислові вузли. Проаналізуйте просторові відмінності рівня економічного розвитку. Оцініть вплив природних і соціально-економічних чинників на територіальну організацію господарства).
Змістовий модуль 3. Субрегіони і країни Америки, Африки, Австралії та Океанії	
5.	Демографічна характеристика регіону (на вибір з модуля) Завдання 1. Чисельність і динаміка населення (Визначте чисельність населення регіону на сучасний період. Проаналізуйте динаміку чисельності населення за обраний часовий інтервал. Визначте основні чинники зростання або скорочення населення). Завдання 2. Природний рух населення (Проаналізуйте показники народжуваності та смертності. Визначте тип відтворення населення. Оцініть вплив природного руху на демографічну ситуацію регіону). Завдання 3. Міграційні процеси (Охарактеризуйте внутрішні та зовнішні міграції населення. Визначте основні напрямки та причини міграцій. Проаналізуйте міграційне сальдо регіону). Завдання 4. Статеві-вікова структура населення (Побудуйте статеві-вікову піраміду населення регіону. Проаналізуйте співвідношення чоловіків і жінок. Оцініть рівень демографічного старіння населення). Завдання 5. Рівень та характер розселення (Визначте густоту населення та її просторові відмінності. Охарактеризуйте рівень урбанізації регіону. Проаналізуйте особливості

	міського і сільського розселення). Завдання 6. Соціально-демографічні показники (Проаналізуйте рівень зайнятості та демографічне навантаження. Визначте показники шлюбності та розлучуваності (за наявності даних). Оцініть соціальні наслідки демографічних процесів).
6.	Аналіз природно-географічних, економіки та господарства країни (на вибір з модуля) Завдання 1. Загальна характеристика та географічне положення (Визначте географічне положення країни (материк, регіон, вихід до морів і океанів, сусідні держави). Охарактеризуйте політико-географічне та економіко-географічне положення країни. Зробіть висновок щодо впливу географічного положення на розвиток економіки). Завдання 2. Природно-географічні умови та ресурси (Проаналізуйте рельєф, клімат, внутрішні води, ґрунти, рослинність і тваринний світ. Визначте забезпеченість країни основними видами природних ресурсів (мінеральні, водні, земельні, біологічні). Оцініть роль природних умов і ресурсів у формуванні спеціалізації господарства). Завдання 3. Населення і трудові ресурси (Проаналізуйте чисельність, динаміку та розміщення населення. Охарактеризуйте рівень урбанізації та структуру трудових ресурсів. Визначте вплив демографічних чинників на розвиток господарства). Завдання 4. Галузева структура господарства (Охарактеризуйте провідні галузі промисловості. Проаналізуйте розвиток сільського господарства та його спеціалізацію. Оцініть роль сфери послуг і транспорту в економіці країни). Завдання 5. Територіальна організація господарства (Визначте основні економічні райони та промислові вузли. Проаналізуйте просторові відмінності рівня економічного розвитку. Оцініть вплив природних і соціально-економічних чинників на територіальну організацію господарства).

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів вищої освіти дозволяє студентам самостійно повторювати і глибше розуміти матеріал, який був розглянутий на лекціях та практичних заняттях, а також самостійно опрацьовувати ті питання, які на лекціях відводяться на самостійне опрацювання. Результати виконання самостійної роботи враховуються у процесі підсумкового і поточного контролю.

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1	Місце географічного країнознавства в системі наук. Країнознавство як наука	Дослідити сучасні тенденції розвитку країнознавства, його роль і практичне значення (опитування, тестування)	4
2	Об'єкт, предмет і зміст географічного країнознавства	Вивчити структуру сучасного країнознавства та з'ясувати суть його методології (опитування, тестування)	4
3	Територія як основна категорія в країнознавстві	Обґрунтувати функції території в країнознавстві, вивчити їхню класифікацію та з'ясувати сучасні проблеми світу в контексті територій (опитування, тестування)	4
4	Історія розвитку географічного	Подати у табличному	4

	країнознавства	вигляді історію розвитку географічного країнознавства (опитування, тестування)	
5	Політична карта світу: основні поняття і об'єкти	Розкрити особливості політичної карти світу (опитування, тестування)	4
6	Загальна характеристика Західної Європи	Підготувати презентацію, яка охарактеризує основні дані про Західну Європу (опитування, тестування)	10
7	Загальна характеристика Центральної і Східної Європи	Підготувати презентацію, яка охарактеризує основні дані про Центральну і Східну Європу (опитування, тестування)	9
8	Загальна характеристика Південно-Західної Азії	Підготувати презентацію, яка охарактеризує основні дані про Південно-Західну Азію (опитування, тестування)	8
9	Загальна характеристика Південної Азії	Підготувати презентацію, яка охарактеризує основні дані про Південну Азію (опитування, тестування)	8
10	Загальна характеристика Південно-Східної Азії	Підготувати презентацію, яка охарактеризує основні дані про Південно-Східну Азію	7
11	Загальна характеристика Східної Азії	Підготувати презентацію, яка охарактеризує основні дані про Східну Азію (опитування, тестування)	6
12	Загальна характеристика Північної Америки	Підготувати презентацію, яка охарактеризує основні дані про Північну Америку	6
13	Загальна характеристика Латинської Америки	Підготувати презентацію, яка охарактеризує основні дані про Латинської Америки (опитування, тестування)	6
14	Загальна характеристика Африки	Підготувати презентацію, яка охарактеризує основні дані про Африку (опитування, тестування)	5
15	Загальна характеристика Австралії та Океанії	Підготувати презентацію, яка охарактеризує основні дані про Австралію та Океанію (опитування, тестування)	5

Методи навчання

Під час викладання курсу «Географічне країнознавство» залучається низка освітніх

технологій, зокрема, інформаційно-комп'ютерні технології, інтерактивні заняття (заняття дискусійна група, заняття з навчанням одних студентів іншими), інтегровані заняття.

- Методи формування знань студентів: розповідь, пояснення, ілюстрація, проблемний виклад, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, бесіди і дискусії, спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів. Методи формування практичних умінь і навичок: робота з контурними картами, атласами, розробка схем, таблиць, складання словника, аналіз джерельної бази, практичне виконання вправ

Система контролю та оцінювання

Навчальні досягнення студентів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких форм і засобів діагностики, як оцінювання практичних і самостійних робіт, тестування, оцінювання індивідуальних завдань, письмове й усне опитування.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, за умови, що кожна тема повинна бути здана хоча би на мінімальну оцінку. Роботи, які здаються не вчасно без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання рубіжних контролів (модулів) відбувається за дозволом лектора за наявності документів, що підтверджують поважні причини. Студенти повинні всі роботи виконувати самостійно, без допомоги сторонніх осіб чи використання заборонених джерел (в тому числі різних девайсів). При дистанційному навчанні або онлайн-тестах заборонено користуватися матеріалами, які не передбачені правилами проведення оцінювання (наприклад, пошуковими системами, готовими відповідями тощо). У випадку виявлення таких порушень роботи не оцінюватимуться, а результати анулюються.

Відвідування занять (як лекційних, так і практичних) є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, академічна мобільність) навчання може відвідуватись індивідуально у формі онлайн при попередженні викладача.

Облік успішності за формами поточного контролю знань за модулями в межах академічних груп проводиться за такими видами роботи студента:

- комп'ютерне тестування,
- письмове визначення основних понять,
- контрольні роботи, самостійні роботи,
- виконання усіх практичних робіт.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

При вивченні дисципліни *«Географічне країнознавство»* рекомендується використовувати такі методи і форми контролю:

1. Для контролю засвоєння лекційного матеріалу: письмові модульні контрольні роботи; поточне тестування; оцінка за індивідуальне навчальне завдання; підсумковий усний екзамен.

2. Для контролю і оцінювання практичних робіт: практична перевірка і оцінювання кожної практичної роботи.

3.Додатково: звіти, реферати, проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; поточний та підсумковий тестовий контроль.

З навчальної дисципліни навчальним планом передбачена форма контролю – **залік**.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться задля оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 15; 2 модуль – 15 балів; 3 модуль – 15 балів; практичний модуль – 15.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається залік, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (заліку) – до 40 балів. Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується вищенаведена таблиця.

Студент, який не отримав позитивні оцінки за підсумками роботи над кожним модулем, вважається не атестованим та не допускається до складання заліку. Допущеним до складання заліку студент може бути лише у разі відпрацювання всього матеріалу, передбаченого навчальним планом у повному обсязі, або тієї частини навчального матеріалу, за який отримано незадовільну оцінку, або за яким він не атестований.

Критерії

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою

Зараховано	А (90-100)	«Зараховано» - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, як лекційним так і з практичних занять, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Здобувач освіти демонструє поглиблене володіння поняттєвим та категорійним апаратом дисципліни, розуміє сутність географічного країнознавства, його місце у системі наук, сучасні тенденції розвитку, роль і практичне значення країнознавства. Знає об'єкт та предмет географічного країнознавства, його структуру та методологічні засади. Розкриває поняття території як просторового базису держави, її функції, класифікацію та характеризує сучасні проблеми, пов'язані з територією. Дає характеристику розвитку географічного країнознавства, характеризує політичну карту світу та її проблеми. Може описати та порівняти різні частини світу за наступним планом - загальні дані; природно-географічні умови; історико-політичний розвиток; населення та культура; господарство регіону; міжнародні відносини. Студент вільно веде дискусію по тематиці курсу, виконав і захистив усі практичні роботи. Набрав максимальну кількість балів на тестових роботах.
	В (80-89)	«Зараховано» – студент знає теоретичний матеріал, виконав практичні роботи, оперує, уміє пояснити сутність основних понять. демонструє поглиблене володіння поняттєвим та категорійним апаратом дисципліни, розуміє сутність географічного країнознавства, його місце у системі наук, сучасні тенденції розвитку, роль і практичне значення країнознавства. Знає об'єкт та предмет географічного країнознавства, його структуру та методологічні засади. Розуміє поняття території як просторового базису держави, її функції, класифікацію та знає сучасні проблеми, пов'язані з територією. Дає характеристику розвитку географічного країнознавства, характеризує політичну карту світу та її проблеми. Може описати різні частини світу за наступним планом - загальні дані; природно-географічні умови; історико-політичний розвиток; населення та культура; господарство регіону; міжнародні відносини. Виконав і захистив усі практичні заняття, може дискутувати по темах курсу.

	C (70-79)	«Зараховано» – вище зазначене виконує не в повній мірі, але все таки знає основну теорію й практику, виконує завдання викладача, може давати добрі відповіді на запитання. Виконав і захистив всі практичні роботи.
Зараховано	D (60-69)	«Зараховано» – знає основні теоретичні положення. Здобувач освіти володіє поняттєвим та категорійним апаратом дисципліни на середньому рівні, розуміє сутність географічного країнознавства, роль і практичне значення країнознавства. Знає об'єкт та предмет географічного країнознавства, його структуру, розуміє поняття території як просторового базису держави, її функції, класифікацію та характеризує сучасні проблеми, пов'язані з територією, характеризує політичну карту світу. Може частково описати частини світу, зокрема загальні дані; природно-географічні умови; населення та господарство регіону. Виконав і захистив усі практичні заняття, може дискутувати по темах курсу.
	E (50-59)	«Зараховано» – все вище вказане виконує не повною мірою, однак виконав понад усі практичні роботи, але без їхнього захисту. На половину питань відповідає правильно.
Незараховано	FX (35-49)	«Незараховано» – з можливістю повторного складання
	F (1-34)	«Незараховано» з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)															Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						Змістовий модуль № 3						Практичний модуль
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	15	40	100
3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	4	4	3	4			

Примітка: самостійна робота оцінюється під час модульної роботи і оцінюється у 0,5 бала

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	«Відмінно»
Добре	B (80-89)	«Дуже добре»
	C (70-79)	«Добре»
Задовільно	D (60-69)	«Задовільно»
	E (50-59)	«Достатньо»
Незадовільно	FX (35-49)	Незадовільно» з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(«Незадовільно») з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ Й КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1. Вкажіть особливості економіки та господарської діяльності.
2. Назвіть основні країни Австралії та Океанії.
3. Охарактеризуйте природно-географічні умови та клімат регіону.
4. Які екологічні та соціальні проблеми характерні для регіону?
5. Визначте основні особливості клімату та рельєфу.
6. Визначте основні соціально-економічні проблеми регіону.
7. Визначте поняття державного кордону, анклаву і ексклаву.
8. Визначте предмет країнознавства та його ключові аспекти.
9. Визначте природно-кліматичні зони та основні ресурси.
10. Визначте природно-кліматичні особливості.
11. Вкажіть ключові етапи розвитку географічного країнознавства у світі.
12. Вкажіть основні галузі економіки регіону.
13. Вкажіть основні економічні галузі та ресурси.
14. Вкажіть особливості економіки та ресурсного потенціалу.
15. Вкажіть особливості клімату та природних зон регіону.
16. Вкажіть природно-географічні умови та ресурси регіону.
17. Дайте визначення географічного країнознавства.
18. Назвіть країни Південної Азії та їх столиці.
19. Назвіть країни Південно-Східної Азії.
20. Назвіть країни Центральної та Східної Європи.
21. Назвіть основні країни Західної Європи та їхні столиці.
22. Назвіть основні країни Латинської Америки.
23. Назвіть основні країни Північної Америки та їх столиці.
24. Назвіть основні країни регіону та їхні столиці.
25. Назвіть основні країни Східної Азії.
26. Назвіть основні функції та завдання країнознавства.

27. Назвіть основні характеристики території як об'єкта дослідження.
28. Назвіть перші витoki природоохоронних ідей та їхній зв'язок із країнознавством.
29. Назвіть субрегіони Африки та їхні країни.
30. Охарактеризуйте демографічні процеси та урбанізацію.
31. Охарактеризуйте природні зони та клімат.
32. Охарактеризуйте природно-географічні умови та клімат.
33. Охарактеризуйте природно-кліматичні умови.
34. Охарактеризуйте сучасну економіку та урбанізацію регіону.
35. Чим відрізняється адміністративна територія від природної?
36. Чим країнознавство відрізняється від регіональної географії?
37. Що є об'єктом географічного країнознавства?
38. Що розуміють під поняттям «територія» в країнознавстві?
39. Що таке політична карта світу і які її основні елементи?
40. Як відображаються на політичній карті спірні території?
41. Як історичні події вплинули на формування сучасних держав?
42. Як предмет країнознавства пов'язаний із практичною діяльністю географа?
43. Як розвивалася країнознавча наука в Україні?
44. Яке місце країнознавства серед географічних наук?
45. Який внесок історичних досліджень у формування сучасного країнознавства?
46. Які геополітичні проблеми характерні для Південно-Західної Азії?
47. Які демографічні та соціальні особливості характерні для Північної Америки?
48. Які економічні галузі визначають розвиток регіону?
49. Які історико-культурні особливості характерні для регіону?
50. Які історико-культурні особливості характерні для Східної Азії?
51. Які природні ресурси домінують у регіоні?
52. Які природні ресурси є визначальними для економіки регіону?
53. Які природно-географічні особливості характерні для регіону?
54. Які складові змісту країнознавства виокремлюють у сучасній науці?
55. Які соціально-економічні проблеми є характерними для Африки?
56. Які соціально-економічні проблеми регіону є найактуальнішими?
57. Які сучасні екологічні виклики стоять перед континентом?
58. Які сучасні екологічні та соціальні проблеми характерні для регіону?
59. Які типи державних утворень виділяють на політичній карті?
60. Які фактори впливають на структуру та функціонування території?

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти:

– проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на низці українських фахових платформ, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Рекомендована література

Обов'язкова

1. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. / В.В. Безуглий. - К.: Академія, 2007. - 704 с.
2. Будз М.Д. Короткий довідник з комплексного країнознавства (методика країнознавчих досліджень, основні поняття та визначення, країни, персоналії). 2-е вид. / М.Д. Будз, В. О. Мартинюк, Р. М. Постоловський, С. С. Троян. - К.: ПП Самборський, 2002. - 255 с.
3. Дорошко М.С., Кривонос Р.А., Крижанівський В.П., Сербіна Н.Ф. Країнознавство. Країни пострадянського простору, Європи і Північної Америки: Навч. посіб. К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. 335 с.
4. Дорошко М.С., Кривонос Р.А., Крижанівський В.П., Сербіна Н.Ф. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки: Навч. посіб. К.: НікаЦентр, 2009. 312 с.
5. Дорошко М.С. Країнознавство. Країни СНД і Балтії: Навч. посіб. Чернівці: Книги-XXI, 2008. 308 с.
6. Європейський Союз: економіка, політика, право енциклопедичний словник / редкол.: В.В. Копійка, О.І.Шнирков, В.І.Муравйов та ін. - К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. - 368 с.
7. Країнознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Авт. кол.: Головченко В.І., Дорошко М.С., Ігнат'єв П.М., Кравчук О.А., Кривонос Р.А., Крижанівський В.П., Сербіна Н.Ф.; за заг. ред. Крижанівського В.П., Головченка В.І. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2008. - 658 с.
8. Крижанівський В.П., Дорошко М.С., Головченко В.І.; за ред. М.С. Дорошка. Країнознавство: Підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: «Знання», 2012. 439 с.
9. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Країнознавство: навч.посіб. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018.264 с
10. Лизогуб В. А. Країнознавство : курс лекцій / В. А. Лизогуб. – Харків : Право, 2017. – 368 с.
11. Мальська М. П., Країнознавство: теорія та практика. Підручник. / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 528 с.
12. Мальська М. П. Теоретичні основи країнознавства: підручник / М.П. Мальська, Н. В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич. - К.: Знання. 2011.-326 с.
13. Масляк П.О. Країнознавство: підручник. - 2-ге вид., випр. / П. О. Масляк - К.: Знання, 2008. - 292 с.
14. Ровенчак І. І., Мамчур О. І. Географічне країнознавство : навчально-методичний посібник. / І. І. Ровенчак, О. І.Мамчур - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. - 106 с.
15. Додаткові
16. Афанасьєв О.Є. Політико-географічний простір сучасного світу: Довідник. - К.: Шкільний світ, 2010. - 128 с.
17. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посібн. - К.: Знання, 2013.- 677 с.5.2.
18. Яценко Б.П., Бабарицька В.К. Країнознавство: основи теорії. К.: Либідь, 2009. 312 с.

Додаткова

1. Географія: світи, регіони, концепти / Г. де Блій, П.Муллер, О.Шаблій. К.: Либідь, 2004. 740 с.
2. Все про світ: Країни. Прапори. Герби: Енцикл. довідник. Київ, 2001.
3. Вступ до економічної і соціальної географії / А. П. Голіков, Я. Б. Олійник, А.В. Степаненко. К.: Либідь, 1996. 320 с.
4. Географія та історія Іспанії: Посібник з країнознавства / Упор. А.О. Серебрянська. Київ, 1998.
5. Гудзеляк І. І., Уманців Б. Б. Хорватія: суспільно-географічна характеристика. Львів, 2002.
6. Дахно І.І. Країни світу: Енциклопедичний довідник. - К.: МАПА, 2004. 608 с.
7. Дахно І.І., Тимофієв С.М. Країни світу: Енциклопедичний довідник. - К.: МАПА, 2007. 608 с.
8. Дубович І.А. Країнознавчий словник-довідник Л.: Видавничий центр ЛНУ, 2002. 587 с.
9. Економічна і соціальна географія Америки /За ред. Кузика С.П. Л.: Видавничий центр ЛНУ, 1999. 299 с..

Інформаційні ресурси

1. Google Earth: <https://earth.google.com/>
2. Google Maps: <https://www.google.com/maps>
3. National Geographic Maps: <https://education.nationalgeographic.org/resource/maps/>

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Положенням про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>, Політикою використання штучного інтелекту у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/ni4ptvsk/polityka-vykorystannia-shtuchoho-intelektu-chnu.pdf> та Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/bkyl5klw/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

Студенти несуть **особисту** відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.